

תרומה ב

[און אפילו תרומת השקלים וואס מ'האט גענוצט אויף קויפן דערמיט די קרבנות ציבורי — איז דאך לויטן פסק הרמב"ם, אז די מצוה פון בנין המקדש איז, אז עס זאל זיין (ניט בלויז) א „בית לה" (נאר אז עס זאל זיין) מוכן להיות מקריבין בו הקרבנות, קומט אויס, אז דער ציווי „ועשו לי מקדש“ נעמט ארום אויך די הכנות וואס פאדערן זיך צוליב עבודת הקרבות, כולל אויך דעם נוצן תרומת השקלים אויף צו קויפן די קרבנות ציבורי] —

האבן דאך אלע דריי תרומות גע-
דארפט שטיין דא בפרטיות ובפירוש?

אפילו מ'זאל וועלן פארענטפערן בנוגע תרומת השקלים, אז וויבאלד זי איז פארט ניט פארבונדן מיט בנין המשכן (בפועל), נאר ס'איז בלויז א הכנה צו דער עבודה במשכן, דערפאר איז ניט דא (אין פ' תרומה) דער ארט אויף צו זאגן די פרטים וועגן דער תרומה — בלייבט אבער שווער בנוגע תרומת האדנים, וואס זיינען א טייל פון בנין המשכן: פארוואס שטייט ניט

א. דער ציווי צו נעמען „תרומה“ פון אידן (פאר עבודת המשכן) ווערט איבערגעזעצט דריי מאל אין אנהויב פון אונזער סדרה: „ויקחו לי תרומה“, „תקחו את תרומתי“, „וזאת התרומה אשר תקחו“. זאגן דערויף חז"ל: ג' תרומות נאמרו בפרשה הזאת כו' ויקחו לי תרומה וגו' זו תרומת אדנים, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי זו תרומת שקלים, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זו תרומת המשכן.

עס איז אבער דא א חילוק ווי די ג' תרומות שטייען דא: די ערשטע צוויי שטייען בלויז בכלל וברמז (און די פרטים וועגן זיי — שטייען ערשט אין שפעטערדיקע סדרות); אבער תרומת המשכן ווערט דא געזאגט בפרטיות ובאריכות.

דארף מען פארשטיין: וויבאלד אז אלע ג' תרומות זיינען געווען צוליב עבודת המשכן

(1) כה, ב"ג.

(2) ירושלמי שקלים פ"א ה"א. הובא בפרשי עה"ת ריש פרשתנו.

(3) תרומת האדנים — כמו שמפורש באלה פקודי (פרשי ריש פרשתנו. וראה פקודי לה, כה ואילך); תרומת השקלים — תשא שם, יג ואילך (ובפרשי שם, טו).

ואף שלפרשי בפרשתנו (עה"פ), ה"כסף הנמנה כאן הוא המחצית השקל שנתנו עבור תרומת האדנים — הרי לא נמנה כענין (ותרומה) בפ"ע [נוסף לזה, שלא נתפרש (בכפ' פקודי) שכ"א מבן עשרים שנה ומעלה גו' נתן (רק) מחה"ש ושהי' בשביל האדנים], ואדרבה — נזכר כפרס בכללות תרומת המשכן, ואפילו הפרט „וכסף“ — כולל ג"כ הכסף שממנו נעשו כלי שרת וכו' (פרשי שם). וראה לקמן ע' 429.

(4) פרשי ריש פרשתנו. תשא ל, טו. שקלים רפ"ד. רמב"ם הל' שקלים רפ"ד.

(5) ריש הל' בית הבחירה. ועד"ז בספר המצות מ"ע כ. וראה בארוכה לקריש ח"א ס"ע 120 ואילך.

(6) פרשתנו שם, ח.

(7) להעיר מפרשי ריש פרשתנו (בנוגע לתרומת המשכן). י"ג דברים האמורים בענין כולם הוצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה, ובאזה"ת פרשתנו (ע' א"שפג. א"ת. א"ת. וראה עד"ז ברע"ב ויש' עה"ת כאן): „לא מנה רק הדברים השייכים למלאכת המשכן ולכלי המשכן, משא"כ שמן למאור ובשמים אינו מכלי המשכן כ"א ע"ד הקרבנות שבמשכן“.

במפורש ובפרטיות וועגן דער תרומה אין אונזער סדרה?

ב. עס איז דא נאך א חילוק אין לשון הכתוב דא' ביי די ג' תרומות:

ביי תרומת האדנים שטייט „ויקחו לי תרומה“; ביי תרומת השקלים — „תקחו את תרומתי“; און ביי תרומת המשכן — „וזאת התרומה אשר תקחו“. דאס הייסט: ביי דער ערשטער תרומה (האדנים) איז די שייכות פון דער תרומה צום אויבערשטן מודגש אין א בא-זונדער ווארט — „לי תרומה“; ביי דער צווייטער תרומה (שקלים) — ווערט די שייכות צום אויבערשטן איינגעשלאסן אין דעם ווארט „תרומה“ גופא — „תרומתי“; און ביי דער דריטער תרומה (המשכן) ווערט איבערהויפט ניט דער-מאנט אז זי איז תרומה לה, עס שטייט סתם „וזאת התרומה“.

ג. אויך א דבר פלא וואס מען גע-פינט אין מדרש בפרשתנו:

אויפן פסוק „וזאת התרומה אשר תקחו גו' זהב וכסף ונחושת“ זאגן חז"ל¹⁰: זהב כנגד מלכות בבל כו' כסף כנגד מלכות מדי כו' נחושת כנגד מלכות יון כו' ועורות אלים מאדמים כנגד מלכות אדום כו'.

איז תמוה ביותר: וואס פאר א קשר ושייכות איז דא צווישן ד' מלכיות און תרומת המשכן? אדרבא — די ד' מלכיות האבן דאך געבראכט די ד'

(8) משאכ בפ' תשא, שבג' התרומות המרמוזות שם (ירושלמי שקלים פ"א שם. פרשי' תשא שם) נאמר בהן „תרומה לה“ או „תרומת ה“.

(9) להעיר מתקלין חדתין לירושלמי שם (ועד"ז) במשכיל לדוד בפרשי' (כאן) דלמדן דתקחו את תרומתי קאי על תרומת השקלים (קרבנות לגבוה) מדכתיב „תרומתי כלומר תרומה שלי“.

(10) תנחומא פרשתנו ז. וראה שמור פליה. ה.

גליות און דעם חורבן בית המקדש, וואס דאס איז דער היפך פון תרומת המשכן, וואס ענינה איז — ועשו לי מקדש (בנין והקמת המשכן)?

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהק-דים, אז די עבודה רוחנית פון ועשו לי מקדש (דירה לו ית' בתחתונים) — איז איינגעטיילט אין דריי סוגים — עמודים: תורה, עבודה וגמילות חסדים¹⁰.

און וויבאלד אזוי איז פארשטאנדיק, אז די דריי סוגים כללים הנ"ל זיינען מרומז אינעם ענין המשכן.

ויש לומר, אז דאס איז דער טעם פנימי פארוואס מ'האט גענומען דריי באזונדערע תרומות — און ניט איין תרומה (כוללת) פאר אלע צרכי המשכן — ווייל די ג' תרומות זיינען כנגד די ג' עמודים: תורה עבודה וגמ' ח"י¹¹:

דער יסוד ומקור פון אלע עניני עבודת ה' איז (דער עמוד פון) „תורה“. אלע פרטי מדריגות און אופנים אין דינען דעם אויבערשטן דורך מצות ומעשים טובים זיינען מיוסד און גע-בויט אויף תורה, יעדער ענין פון אידיש-קייט און קיום המצות האט זיין מקור און

¹⁰ אבות פ"א מ"ב.

(11) כי בפשטות מובן שידיעת מנין בני אפשרית רק ע"י תרומה בפ"ע.

(12) להעיר מרבנו בחיי פרשתנו כה, ב: „שלש תרומות שהעולם נתרומם (נתרם) בהם .. וגרמו במעשה המשכן לפי שהמשכן שקול כבריאת העולם כו' — והרי תורה עבודה וגמ' ח הם הדברים שעליהם העולם עומד (אבות שם).“

(13) המבואר בפנים ע"ד ג' התרומות הוא ע"פ המובן מאותה ד"ה ויקחו לי תרומה (ע' אישנט ואילך) ד. ויקחו לי תרומה קאי על תורה, ומאח"כ איש אשר יבנו לבו תקחו את תרומתי קאי על תפלה. ושם (ע' איתיג). פ"י וזאת התרומה לפי מדרש זה (— המדרש שהוא לעיל סעיף ג) קאי על ביור ק"נ .. ע"י מצות מעשיות כו'.

דורך דעם אדם, בלייבט זי (בלשון חז"ל¹⁹) „דברי כאש“ (פון אויבערשטן), וואָס ווערט ניט נשתנה דורך דעם וואָס זי ווערט נתלבש אין שכל ודבור האדם; זי בלייבט חכמתו של הקב"ה, וואָס איז באין ערוך העכער פון דעם אדם הלומד.

דער ענין פון „עבודה“ (קרבות — תפלות) איז — „אדם²⁰ כי יקריב מכם דער אדם איז זיך מקרב צום אויבערשטן; כידוע²¹ אז „קרבן“ איז פון לשון קירוב — „דאמאי אקרי קרבן ע"ש שמקרב“ — „קירוב הכחות והחושים“ צום אויבערשטן. און עבודת התפלה (וואָס במקום קרבות תפלות) — איז דאָך עבודה שבלב²², דאָס וואָס דער אדם הויבט זיך אויף (מיט זיינע כחות) צו אלקות, ביז אז „ראשו מגיע השמימה“²³.

און וויבאלד אז דאָס איז די עבודה פון דעם אדם, איז אע"פ אז ער קען זיך אויפהויבן נאָר וויפל דאָס איז בכחו פון א נברא, ווערט ער אָבער מיוחד מיט דעם אור הקדושה צו וועלכער ער דער-גרייכט²⁴.

¹⁹ (19) ירמי כה, כט. ברכות כב, א.

²⁰ ויקרא א, ב. וראה לקו"ת ויקרא ב, ג ואילך.

²¹ ספר הבהיר סי' מו (קט). ועייג'כ זח"ג ה, רע"א. שליה מס' תענית (ריא, ב). פעי"ח שער התפלה פ"ה. בבחי ויקרא א, ט. וראה רמב"ן שם. ד"ה טעמה תשיט פ"ב ואילך. ד"ה בבחי לגני השית' פ"ב. ובכ"מ.

²² תענית בתחלתה.

²³ ויצא כח, יב. וקאי על קרבות (ב"ר פס"ח, יב) ותפלה (זח"א רסו, ב. זח"ג שו, ב. תקרי' ת"י מה).

²⁴ ע"ד המבואר (ד"ה זכור תרס"ה פ"י (סה"מ תרס"ה ע' רכא). ועד"ז ד"ה זה תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קצו)) יתרון המעלה בקיום המצות דהאבות שהיו בבחי כלים ממש לאלקות, משא"כ בתורה ומצות שלנו גם אם מכון כי ה"ז רחוק מאד מהביטול דהאבות וההמשכה שע"ז הוא. רק אור מקיף לבד בבחי ריחוק כו". וראה שם שזהו ה"הפרש בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה, והרי — זהו החילוק בין תורה ותפלה.

אָנהויב אין תורה — און דאָס איז מרומז אין תרומת האדנים, וואָס זיי זיינען דער יסוד פון משכן.

תרומת השקלים, פון וועלכער מ'האָט געקויפט קרבות ציבור, איז דער קו פון „עבודה“ (וואָס דאָס איז עבודת הקר-בנות, און תפלה שבמקום קרבות תפלות¹⁵);

און תרומת המשכן, וואָס נעמט אַרום די אַלע דברים גשמיים (זהב וכסף ונחושת וגו') פון וועלכע מ'האָט גע-בויט דעם משכן, איז כנגד דער עבודה פון מצות (וועלכע מ'איז מקיים דורך זהב וגו') און וואָס כללותם איז גמילות חסדים [כידוע¹⁶, אז גמילות חסדים איז „כללות המצות“].

לויט דעם ביאור אין די חילוקים צווישן די דריי עניני עבודה הנ"ל, וועט ווערן פאַרשטאַנדיק דער טעם השינויים הנ"ל (סעיף ב') ביי די ג' תרומות.

ה. דער אונטערשייד צווישן די דריי קוין — תורה עבודה וגמ"ח — איז:

תורה איז ואה"י אצל אמון גו' שעשועים גו' לפניו גו'¹⁷, חמדה גנוזה¹⁸ פון דעם אויבערשטן וקדמה לעולם אלפיים שנה¹⁹, איידער דער איד לערנט איר (ניט ווי מצות, וואָס גדר המצוה איז שייך נאָר בצירוף מיט דעם מקיים המצוה; כל ענין המצות (ציווים) איז אַן אַנזאָג צו אַ מענטש). און אויך ווען תורה קומט אַראָפּ למטה און ווערט געלערנט

¹⁴ רש"י, רע"ב ועוד לאבות שם.

¹⁵ ברכות כו, ב. וראה רבנו יונה לאבות שם.

¹⁶ לקו"ת ראה כג, ג. וראה אגה"ק סי' לב; וכל הגוף נכלל בימיו.

¹⁷ משלי ח, ל.

¹⁸ שבת פח, ב.

¹⁹ מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. הנחומא

ויש"ב ד. זח"כ מט, א.

אין די צוויי עבודות — תורה ועבודה — איז דא א צד השווה, אז ביי זיי ביידע איז די התעסקות פון דעם אדם העובד אין און מיט זיך; און אזוי איז אויך זייער אויפטון נאך אין דעם אדם (אז זיין שכל ווערט מיוחד מיט שכל התורה, חכמתו ית'; און אז ער ווערט דערהויבן ביז „שמימה“) — אבער סאיז נישט אין דעם א התעסקות מיט די דברים גשמיים, אז אויך זיי זאלן ווערן תשמישי קדושה, דבר שבקדושה — א חפץ גשמי זאל ווערן א חפץ מצוה, דורכגעדרונגען מיטן אור הקדושה.

[אפילו ביי עבודת הקרבנות כפשוטה, וואס מ'האט מקריב געווען א בהמה גשמית אויפן מזבח, איז דאס אבער נישט אין אן אופן אז מ'האט מקריב געווען דעם גשם ווי ער איז אין זיין מצב, נאך מ'האט עס פריער געדארפט מקדיש זיין, דאס הייסט (קדושה פון לשון ה'— דלה²⁵) — אפשיידן און אויפהויבן פון זיין נידעריקייט, און ערשט דאן ווערט ער ראוי להקרבה אויפן מזבח ה'²⁶].

און דאס איז דער יתרון אין דעם דריטן קו — גמילות חסדים, וואס איז כולל קיום כל המצות — צו אויפטאן (בעיקר) אין דעם דבר גשמי (מיט וועלכן מ'איז מקיים די מצוה), אז אזוי ווי ער איז (בחיצוניות) אין זיין ציור פון דברים תחתונים גשמיים, אין זיין „גשמיות“, זאל ער ווערן א חפץ של מצוה.

און מהאי טעמא זיינען מצות במדידה והגבלה דוקא²⁷ — נישט ווי תורה אויף וועלכער עס שטייט²⁸, „ארוכה מארץ מדה גר“, און תפלה וואס איר תכלית השלימות איז ווען מ'איז עולה דורך איר „השמימה“, וואס דאס איז די עבודה פון „בכל מאדך“ פון מסנ"פ²⁹: העכער פון מדידות והגבלות — ווארום וויבאלד אז מצות זיינען אנגעטאן אין דברים תחתונים גשמיים [ביז אז אויך די מצות פון חובת הלבבות דארף מען מקיים זיין אין אן אופן אז דער לב הגשמי זאל נתפעל ווערן מיט א געפיל פון אהבה ויראה וכו', ביז עס זאל זיין ניכר אין דעם בשר הלב³⁰] — האבן זיי א הגבלה.

ו. און דאס איז אויך דער ביאור אין די אויבנדערמאנטע שינויים אין לשון הכתוב:

„ויקחו לי תרומה“ איז מרמז אויף קו התורה³¹ כנ"ל. וואס מהאי טעמא שטייט דא „ויקחו לי תרומה“ — נישט „ויתנו לי תרומה“ — אז דער אדם מלמטה גיט להלמעלה, צו לי, כביכול, נאך ויקחו — דער אדם למטה נעמט דאס וואס מ'איז עס מלמעלה, דעם לי, כביכול,

ווייל די עבודה פון תורה איז (נישט בדרך מלמטה למעלה, נאך) בדרך מלמעלה למטה — דורך תורה נעמט מען און מען איז ממשיך אלקות (חכמתו ית') מלמעלה למטה;

די עבודה פון תורה איז אין אן אופן פון „ויקחו“ — מען „נעמט“ (און מ'איז ממשיך) אלקות מלמעלה למטה;

(25) תניא פמ"ז.

(26) ראה לקרית שלח ד"ה בפ' נסכים (ועוד) מביאר מחזיל (ברכות יד, סע"ב) כל הקורא קיש בלא תפלין כאילו הקריב כ"י בלא נסכים — דקרבתו הן דוגמת קיש — העלאה מלמטה למעלה, וצ"ל תפלין (ובקרבתו — מנחה ונסכים), כלל כל התורה והמצות מעשיות, להמשיך דירתו ית' בתחתונים. עייש באור.

(27) אגה"ק סי' י"ד. ובכ"מ.

(28) איוב יא, ט.

(29) לקרית שה"ש מט, ריש ע"ב ואילך.

(30) ד"ה טעמו וראו תרצ"ד (בספר המאמרים קונט' ח"ב) פ"א. ד"ה וכל העם השית פ"ב. ובכ"מ.

(31) ראה בכ"ז תניא פמ"ז. אה"ת פרשתנו ע' אשנא. אשנא ואילך.

באלד די המשכת העצמות בלייבט אפגעטראגן פון דעם אדם הלומד.

משא"כ בתרומת השקלים, ביים קו פון „עבודה“ (קרבות ותפלה), שטייט דער לשון „תרומתי“ — וואָרם דער קרבן גשמי גופא איז עולה און ווערט נכלל אין זיין מקור ושורש למעלה, אין אלקות; און אזוי אויך דורך עבודת התפלה ווערט דער אדם דערהויבן ביז „שמימה“ כנל, דערגרייכט ער צו אזא דרגא וואו דער אור אלקי איז ביי אים מאיר בגילוי — און דערפאר שטייט „תרומתי“, וואָס ווייזט אָ דער פאר-בונד פון „תרומה“ (עבודה) מיט „לי“ (המשכת אלקות דורך דער עבודה) איז אין אן אופן ניכר ונגלה ונרגש אין דער עבודה.³⁶

משא"כ ביי דער דריטער תרומה — תרומת המשכן — וואָס איז די עבודה מיטן גשם אלליין ווי ער איז בגשמיותו, איז די המשכת אלקות אין דער עבודה בהעלם; און דערפאר שטייט „תרומה“ סתם, אָ דערמאָנען בפירוש אָ דאָס איז תרומה לה', ווייל אין דער עבודה איז ניט קענטיק די שייכות להקב"ה.

ז. אע"פ אָ מצות זיינען אָנגעטאָן בדברים גשמיים, ווערט אָבער דוקא דורך דער עבודה אויסגעפירט די כוונה פון בריאת העולם, דער ענין פון „נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים“³⁷, ווי דער אַלטער רבי³⁸ איז מדגיש, אָ דאָס מיינט אָ „דירה“ לו ית' אין דעם עולם הזה הגשמי התחתון „שאין תחתון למטה ממנו“;

און וויבאלד אָ אורייתא וקוב"ה כולא חד³², דערפאר איז דער פסוק מדייק „ויקחו לי“ — וואָס ווייזט אויף עצמותו ומהותו ית'³³ — ווייל דורך תורה „נעמט“ מען עצמות ומהות אלליין, בלשון חז"ל³⁴, „אותי אתם לוקחים“.

אָבער לאידך גיסא, וויבאלד אָ דאָס וואָס אָ איד „נעמט“ עצמות דורך תורה אין (בעיקר — ניט דער אויפטו פונעם אדם הלומד, נאר) דערפאר וואָס דער אויבערשטער האָט זיך כביכול „אריינגעשטעלט“ אין תורה (אין אן אופן אָ תורה איז „דברי כאש“), בלייבט די המשכת העצמות כאילו ווי אָפגעטראָגן פון דעם אדם הלומד —

[ביז עס קען זיין אָ מציאות אָ די תורה זאָל געלערנט ווערן דורך אן איש בלתי טהור, וואָס אויך דאָן איז דאָ דער „ויקחו לי“ — די המשכת העצמות שעי' תורה — אָבער דער אדם איז ניט בערך כלל אָ דער „לי“ זאָל ביי אים מאיר זיין בגילוי].

און דאָס איז אויך דער טעם וואָס עס שטייט „לי תרומה“ — אין צוויי באַזונדערע ווערטער — לרמז אָ דער „לי“ (די המשכת העצמות שבתורה) און די „תרומה“ (די עבודה פון לימוד התורה) זיינען ניט איין וואָרט — זאָר³⁵, ווי-

(32) מובא בתניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זחא כד, א. וזח"ס, א. ולהעיר מתקויו תיו ותכ"ב.
(33) ראה אה"ת פרשתנו (ע' אשפא): ור"ל לי היינו עצמות אואים ולכן ארוזל (ויק' פ"ב, ב) כ"מ שנאמר לי אינו זו לעולם לפי שזהו בחי' אני ה' לא שנית.

(34) תנחומא אמור יז. ויק' פ"ל, יג. וראה שמור ריש פרשתנו. פ"ג, ו. תנחומא פרשתנו ג. ליש פרשתנו רמז שסד. וראה תניא פמ"ז.
(35) אף ששכל האדם מתייחד עם שכל התורה, ואדברה — ביחוד נפלא שאין יחוד כמוהו כו' (תניא פ"ה).

(36) ולאיך, בזה שתיבת „לי“ נכללת בתיבת „תרומה“ מרומ, שאיז בחי' „לי“ כמו"ש מצד עצמה, כ"א כמו שמתלבשת ב(תרומת) האדם.

(37) תניא פ"ז. ע"פ תנחומא נשא טז. ועוד.

(38) תניא שם.

אבער בכדי אז די עבודה זאל זיין כדבעי ובשלימות, מוז ביים אדם זיין אויך דער קו (און יסוד) פון תורה און דער קו פון „עבודה“.

און וויבאלד אז אלע עניני עבודת ה' זיינען דא אין משכן כנ"ל, איז אויך דער ענין מרומו אין מעשה המשכן — דער מיט, וואס די תורה רעדט בפירוש אין אונזער פרשה נאָר וועגן תרומת המשכן, ווייל דאס איז דער עיקר ותכלית הכוונה; און די אנדערע צוויי תרומות ווערן דערמאנט נאָר בכלל ובדרך רמז, ווייל זיי זיינען (בהכוונה העיקרית) בלויז אַ הכנה והקדמה (והשלמה) צו דער עשיית הדירה.

ח. און דאס איז אויך דער ביאור אין דברי המדרש הנ"ל (סעיף ג) אז „זהב וכסף וגו'“ זיינען כנגד די ד' מלכיות³⁹:

וויבאלד אז דער ענין פון תרומת המשכן איז צו מאַכן אַ דירה לו ית' בתחתונים (פון די דברים גשמיים מאַכן אַ מקדש ומשכן לה') — איז די שלימות פון דעם ענין (ניט אזוי אין בנין המשכן, אין וועלכן מ'האט געזען בעיני בשר ווי אין זיי איז דא השראת השכינה, נאָר) אין דער עבודה בזמן הגלות⁴⁰, ווען

גשמיות העולם איז בתקפו, און דורך דער עבודה צו איבערמאָכן אויך אַט דעם גשם, איז מען מברר דעם תחתון „שאין תחתון למטה ממנו“;

און דער עילוי פון דער עבודה וועט שטיין בגלוי לעתיד לבא, וואס דאן וועט נתגלה ווערן די מעלה פון „מעשה יי“, כידוע אז דאן וועט זיין „מעשה גדול“ [וואס דערפאַר איז דער מקדש (וואס „ה' מעין עוה"ב"י)⁴¹ געווען בעיקר פון דומם],

און ווי ס'איז מבואר אין דעם ענין פון יוסף ויהודה, אז יהודה ווייזט אויף דער עבודה פון מעשה (יהודה) — פון לשון הודאה וביטול, ווי דומם וואס „יש בו בחי' הביטול ביותר“⁴², און לעתיד לבא וועט יהודה זיין העכער פון יוסף — „ודוד“ עבדי נשיא להם לעולם.

(ממאמר ד"ה ויקחו לי תרומה תשל"ה)

(41) בכל הבא לקמן ראה בארוכה תו"א, תו"ח ואוה"ת ר"פ ויגש.

(42) לשון התו"א שם (מג, ד).

(43) לשון התו"א שם (מד, א).

(44) יחזקאל לו, כה. וראה לקו"ש חט"ו ע' 413 הערה 12.

(39) ראה אוה"ת פרשתנו ע' א'תם ואילך.

(40) ראה גם לקמן ע' 479.

תרומה ג

עשה" — און דאָס מיינט אַ מצוה הנוהגת לדורות — פאָרוואָס בריינגט ער אַ פסוק וואו דער ציווי איז נאָר אויף בנין המשכן?

און ס'איז בכלל קשה להבין, אַז אין הלכות בית הבחירה, וואָס כשמן כן הוּ, אַז דער גאַנצער תוכן איז די מצות עשה לדורות פון (בנין) ביהמ"ק, זאָל ער בריינגען אַ פסוק וואו דער ציווי איז אויפן משכן המדבר — און אין הלכות מלכים, וואָס כשמן כן הוּ, אַז עס רעדט זיך בעיקר וועגן מצות (מינוי) מלך, זאָל ער בריינגען דעם פסוק „לשכנו תדרשו" וואָס רעדט וועגן משכן שילה (און בית עולמים?).

ב. לכאורה קען מען פאָרענטפערן, אַז דער רמב"ם בריינגט אין הלכות ביה"ב דעם פסוק „ועשו לי מקדש" (ניט אַלס ציווי אויפן משכן, נאָר) ווייל פון אים לערנט מען אַפּ די מצוה (כללית) פון בנין ביהמ"ק, ווי מען געפינט עס אין מדרשים¹⁰. לפי"ז איז אָבער צוריק ניט פאָרשטאַנדיק, וואָס ביי מצות בנין בית הבחירה אין הלכות מלכים בריינגט ער אַז אַנדער פסוק — „לשכנו תדרשו ובאת שמה".

וביותר יוקשה אַז ס'איז משמע מסגנון הלשון וכו', אַז דער מקור פון רמב"ם אין הלכות מלכים איז פון דעם מדרש¹¹

א. פון פסוק „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" לערנט אַרויס דער רמב"ם אין הלכות בית הבחירה²: „מצות עשה לעשות בית ליי מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות כו' שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והי' לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'".³

אָבער אין הלכות מלכים לערנט עס אַרויס דער רמב"ם פון אַז אַנדער פסוק: „שלוש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתו לארץ וכו' ולבנות בית הבחירה שנאמר⁴ לשכנו תדרשו ובאת שמה". איז ידועה די קושיא: פאָרוואָס בריינגט ער ניט דאָ דעם זעלבן פסוק וואָס ער בריינגט אין אַנפאַנג ה' בית הבחירה?

דער לחם משנה⁵ ענטפערט אויף דעם, אַז דער פסוק „ועשו לי מקדש" רעדט וועגן „משכן המדבר", און דער פסוק „לשכנו תדרשו" מיינט דעם „משכן שילה" (ווי רש"י טייטשט?), און „כי היכא דבשילה ובמדבר היא מצוה ודאי דבבית הבחירה היא מצוה".⁶

עס איז אָבער ניט פאָרשטאַנדיק: וויבאלד אַז בנין „בית ליי" רעכנט דער רמב"ם אין הלכות ביה"ב אַלס „מצות

(1) פרשתנו כה, ח.

(2) בתחלתו. ובסמ"צ מ"ע כ. ועד"ז בחינוך מצוה צה.

(3) ראה יב, ט.

(4) בתחלתו.

(5) ראה יב, ה.

(6) בהלכות מלכים שם.

(7) ע"פ ראה שם. וראה ספרי שם יב, יא. פרש"י

שם. אבל בספרי שם לפני' (יב, ה) ולאח' (יב, יד)

דקאי על ירושלים. וכי' ברמב"ן ע"ה קרח טז, כא.

(8) וראה שם בסיום דבריו ולפי מ"ש הרא"ם כו'.

(9) ראה לעיל הערה 7.

(10) סדר עולם רבה ספ"ז. תנחומא תצא יא (תנחומא באבער שם). פסיקתא דרי"ב (באבער) פ"ג (ע"ה) והי' בהניח גו'. ועוד. ובהג"ל משמע שקאי רק על בנין בית הבחירה.

(11) תנחומא ופסיקתא שם. אבל בנ"ח הרמב"ם שם כ' דמקורו מסנהדרין (כ, ב). וספרי (ראה יב, י),

אבל שם לא הובאו הפסוקים כנרמב"ם. ולאידך